

Informacja o działalności Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej w okresie od 1 lipca 2004 r. do 31 grudnia 2005 r.

Kolegium IPN w okresie od 1 lipca 2004 r. do 31 grudnia 2005 r. obradowało 31 razy – stosownie do własnych wewnętrznych uregulowań, tj. nie rzadziej niż raz w miesiącu. W trakcie posiedzeń podejmowano kwestie dotyczące wszystkich obszarów działalności Instytutu.

W zakresie przejęcia do zasobów archiwalnych Instytutu Pamięci Narodowej dokumentów organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1989, Kolegium wielokrotnie zapoznawało się z informacjami dotyczącymi różnych aspektów funkcjonowania Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów. Dwukrotnie, w lipcu 2004 r. oraz w czerwcu 2005 r., Kolegium rozpatrzyło szczegółowe informacje o zaawansowaniu procesu przejmowania materiałów archiwalnych instytucji, o których mowa w art. 25 ustawy o IPN. Z inicjatywy Kolegium Prezes IPN ponawiał wystąpienia do szefów właściwych instytucji i służb w sprawie zakończenia przekazywania akt.

Mając na celu uzyskanie pełnych wyjaśnień dotyczących przekazywania dokumentów przez dotychczasowych dysponentów, Kolegium zasięgało także informacji bezpośrednio u kierowników niektórych instytucji, będących dotychczasowymi dysponentami akt podlegających przekazaniu do IPN. 21 lipca 2004 r. informację na temat przekazywania materiałów archiwalnych złożyli przed Kolegium Zastępca Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Zbigniew Goszczyński oraz dyrektor Departamentu Kontrwywiadu ABW gen. bryg. Maciej Hunia. 8 września 2004 r. informacje nt. stanu zaawansowania procesu przekazywania akt złożył Kolegium Szef Agencji Wywiadu Andrzej Ananicz. Z kolei, w związku z upublicznieniem przez środki społecznego przekazu informacji, jakoby w ramach procesu przekazywania dokumentów archiwalnych Wojskowych Służb Informacyjnych do IPN miały miejsce nieprawidłowości, Kolegium gościło w dniu 5 października 2005 r. Szefa WSI gen. Marka Dukaczewskiego, który udzielił wyjaśnień w sprawie.

Kilkakrotnie Kolegium podejmowało kwestie związane z udostępnianiem materiałów archiwalnych. Dyskutowane były zasady udostępniania akt dziennikarzom (19 stycznia i 13 lipca 2005 r.), kryteria przyznawania statusu pokrzywdzonego (m.in. 27 lipca 2005 r.), problemy związane z udostępnianiem akt do celów badawczych (m.in. 15 czerwca, 13 lipca i 27 lipca 2005 r.). Kolegium występowało z propozycjami konkretnych rozwiązań mających przyspieszyć udostępnianie akt i wydawanie kserokopii materiałów archiwalnych badaczom.

Ich wdrożenie przyniosło np. zwiększenie tempa wydawania kserokopii do celów naukowo-badawczych.

Stosownie do zapisów ustawowych Kolegium posiada uprawnienie do formułowania ocen polityki ścigania przestępstw wymienionych w art. 1 ustawy o IPN, realizowanej przez pion śledczy Instytutu Pamięci Narodowej. Mając to na uwadze, po dokonaniu analizy uprzednio przedłożonych przez dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu informacji o działalności pionu śledczego, Kolegium w dniu 14 września 2005 r. po raz pierwszy zajęło stanowisko w sprawie oceny polityki ścigania przestępstw przez prokuratorów IPN. Stanowisko to zawierało krytyczną ocenę, w szczególności efektywności i długotrwałości postępowań oraz braku właściwego nadzoru nad śledztwami oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko narodowi polskiemu.

W zakresie zadań Instytutu Pamięci Narodowej związanych z działalnością naukowo-badawczą oraz edukacyjną, Kolegium w dniu 13 lipca 2005 r. odbyło spotkanie z kierownictwem Biura Edukacji Publicznej oraz naczelnikami OBEP, w czasie którego pozytywnie oceniło dotychczasowe kierunki oraz efekty pracy BEP.

Wykonując ustawowe kompetencje, 5 stycznia 2005 r. Kolegium przyjęło „Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie 1 lipca 2003 r. — 30 czerwca 2004 r.”

Na prośbę Prezesa Instytutu Pamięci lub z własnej inicjatywy Kolegium kilkakrotnie w okresie sprawozdawczym zajmowało stanowisko w ważnych i budzących zainteresowanie społeczne sprawach dotyczących działalności IPN. M.in. w dniu 2 lutego 2005 r. ogłoszono stanowisko w sprawie publicznego ujawnienia treści tzw. listy Wildsteina, tj. katalogu „Akta osobowe”, udostępnianego od jesieni roku poprzedniego badaczom w czytelni warszawskiej IPN. 23 lutego 2005 r. Kolegium większością głosów zarekomendowało udostępnienie żądanych dokumentów sejmowej komisji śledczej tzw. orlenowskiej.

Szczególne miejsce w pracach Kolegium w okresie objętym niniejszą informacją zajęły sprawy przygotowania projektu nowelizacji ustawy o IPN oraz przeprowadzenia konkursu na stanowisko prezesa Instytutu. Ujawnione w toku 5-letniej działalności poważne niedoskonałości obowiązującej ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej–Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu dały asumpt do przygotowania i przedłożenia podmiotom posiadającym inicjatywę ustawodawczą projektu zmian w dotychczasowych regulacjach. Projekt taki, przygotowany przez wewnętrzny zespół powołany przez Prezesa Instytutu, stanowił przedmiot dalszych prac Kolegium,

zakończonych w dniu 13 kwietnia 2005 r. Projekt nowelizacji, zgodnie z wolą Kolegium, Prezes Instytutu przekazał marszałkowi Sejmu RP.

W związku z upływem 5-letniej kadencji Prezesa IPN, na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o IPN oraz uchwały nr 2/05 Kolegium IPN z dnia 2 lutego 2005 r., przewodniczący Kolegium ogłosił konkurs na stanowisko prezesa IPN. Ponieważ postępowanie konkursowe nie zakończyło się wyłonieniem kandydata na stanowisko prezesa, przewodniczący w czerwcu ub. r. ponownie ogłosił konkurs.

W wyniku dwuetapowego postępowania konkursowego 21 września ub. r. w drodze tajnego głosowania Kolegium większością głosów dokonało wyboru kandydata na prezesa IPN w osobie dr. hab. Janusza Kurtyki.

Pracami Kolegium do października 2004 r. kierował dr Franciszek Gryciuk. 6 października 2004 r. na kolejną roczną kadencję do pełnienia funkcji przewodniczącego Kolegium wybrany został dr Sławomir Radoń. 19 października 2005 r. na przewodniczącego Kolegium wybrano dr. Andrzeja Grajewskiego. Zastępcami przewodniczącego zostali wówczas Stanisław Bartoszek, prof. Andrzej Paczkowski oraz dr hab. Teofil Wojciechowski.

* * *

Członkowie Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej zostali powołani na siedmioletnią kadencję decyzją Sejmu RP z dnia 24 lipca 1999 r. Poszczególne kluby sejmowe rekomendowały 9 osób, 2 kandydatów przedstawiła Krajowa Rada Sądownictwa. Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej tworzą: Stanisław Bartoszek, prof. dr hab. Jan Draus, dr hab. Andrzej Friszke, dr Andrzej Grajewski, dr Franciszek Gryciuk, Jerzy Łankiewicz, sędzia Maria Myślińska, sędzia Włodzimierz Olszewski, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, dr Sławomir Radoń, dr hab. Teofil Wojciechowski.

Posiedzenia Kolegium są protokołowane.